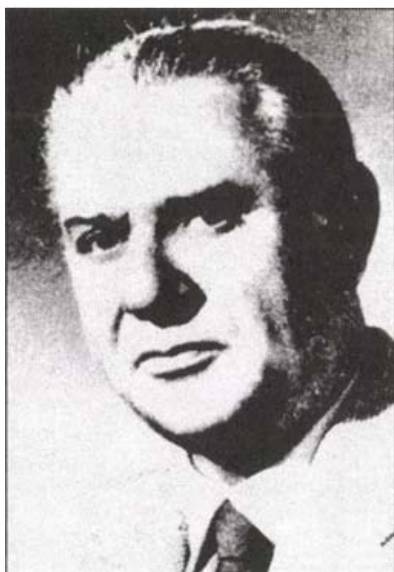

Kilencvenöt éve született Fekete István

„Ha mélyen magamba nézek, szeretetem határtalan határát, egyetlen szó fejezte ki, egyetlen régi-régi szó, amiben élők és holtak benne voltak, s ez az érthetetlen, de nekem mindent jelentő szó mondta ki, hogy GÖLLE.”

Fekete István író 1900. január 25-én született Gölle községben. Édesapja példamutatóan, önmagához hasonlóvá nevelte. Nem zárta el gyermekeit (Fekete Istvánnak három húga volt: Katalin, Ilona és Anna) a mezítlásos játszó társak elöl, sőt éppen ellenkezőleg, a szomszéd parasztyerekek úgyszólván mindennapos vendégei voltak a tanítói lakásnak.

Fekete István 5 éves korában került iskolába. Tanítója Gansler János volt, akit végtelemül szeretett. Barátaitól, iskolatársaitól nem távolodott el. Talán ez a szeretet és ragaszkodás formálta későbbi életét is. Úgy hívták a faluban, hogy „Mestörpista”. Ha szóba kerül a neve az idősebb generáció tagjai még most is így emlegetik.

Pajtásai, iskolatársai: Berta János, Deres László, Puska Péter, Kovács Ilonka, Szabó Julianna, Puska Erzsébet, Sándor Lajos, Deres Kálmán, Biró A. András, Esküdt Ernő, Puska István, Csertóka Lajos, Cser András, Puska Cser Ferenc, Zsiga József, Varga Gábor, Bodó Béla, Buni István, F. Cser Sándor műveiben örökké élnek.

Az ő társaságukban fedezte fel a szülői házon túli világot: a csodálatos Kácsalját, amelynek fűzfás, nádas, lósóskás emléke anyai könyvében fölmerül, a távolabbi Cöndét, szarkafészek akácaival, a szőlőhegyet és az öreg szentpéteri erdőt. Fekete István eggyé vált a göllei parasztyerekekkel, erkölcsiségben ettől nőtt jegenyemagasra!

„Elsüllyedtem a homályban és a csendben, és azt hiszem valami álmos, nyugalmas boldogság dobogott halkuló szívemben. De ez a boldogság nem a nappalok öröme volt, inkább az álmokhoz tartozott, mert időtlen volt, megfoghatatlan, mégis valóságos.” – írta.

A boldog göllei évek 1910-től Kaposváron folytatódtak. Akik olvasták a Ballagó Idő című regényét emlékeznek rá, milyen lelki törést jelentett Fekete István számára a város. Kezdetben úgy szerette Kaposvárt, hogy egy percre sem feledhette Göllét. Hatvan évvel később így idézi fel annak a napnak a Kaposvárra költözködésnek a szülőföldsirató hangulatát:

„Tele lett a szemem könnyel és a szájam a könnyek különös savanykás ízével.”

A szülőfalu tehát Fekete István természet- és emberszeretetének simogató bölcsője volt. Bármilyen messzire is vitte a sorsa, s temetkezett rá a múlt idő, Gölle maradt

számára az egyetlen hely a világban, amelynek feledhetetlen emléke, békét, megnyugvást, új erőt adott.

„Kerestem az utat, a patakot, a nádas, a cserszagú erdőt... és közben megtaláltam a Hazámat.” Ezek a sorok a Ballagó Idő című életrajzi regényéből valók.

1916-ban Sík Sándor ifjúsági lapjában jelent meg első verse. A „Zászlónk” c. lap után, mint fiatal gazdatiszt, Ajkán folytatta. Itt bontakozott ki írói munkássága. Vadásztörténetei Kittenberger Kálmán vadászlapjában, a „Nimród”-ban jelentek meg, elbeszéléseit pedig a Herczeg Ferenc szerkesztette „Új Idők” közölte. E sikerek után egymást követték az elbeszélések, regények.

Az író özvegyével való levelezéseim, beszélgetéseink során kiderült, hogy Fekete István számára a haza Somogyot jelentette. Göllét ő haláláig végtelenül szerette, s – hogy mondta – élete legboldogabb korszaka volt.

„Somogyi embernek a Haza elsősorban a faluját jelenti és csak ezután jön – tágabb értelemben – az ország, amelyért annyian meghaltak az értelmetlen és – reméljük – soha vissza nem térő háborúban.”

Műveiben megelevenednek az emberek, azok örömei, bánatai, utak, nádasok, tavak, erdők, rétek és mezők. Lírikus alkata, tapasztalatai és élményei teremtik meg sajátos, egyéni stílusát. Nincs olyan írása, melyben ne tűnne ki ember- és természetszeretete. Ha göllei ismerősök látogatták meg, Gölle említése páholyt jelentett a szívében: „Budai lakásomban – pedig negyed százada lakom benne – talán először érzem magam otthon, mert az igazi otthont kitörölhetetlenül ébren és álmomban is mindig a szülőfalum jelentette.” Ez nem csoda, hiszen életének legfogékonyabb korszakát – az első tíz évét – töltötte Göllén. Itt került meg nem szűnő kapcsolatba a természettel, a falu szépségeivel, egyszerű, de nagyon értékes embereivel.

Magyar Ferenc, az Új Ember főszerkesztője írta róla:

„Együtt lélegzel most is a nagy nádasok hajlongó lélegzetével, együtt repülsz a dankasirályokkal, a fecskék villongásával és a sirályok csárogó kiáltásával, mert minden ragyogás és minden hang, kívül és belül, már Te magad lettél. Ha felragyog előttünk a magyar táj egy-egy rejtett szépsége, meglegyint egy mezei virág ritkán érzett illata, felszáll a rözse füstje egy csökhányó előtt: Veled találkozunk...”

A Somogyi Néplap (Hírlap) megkülönböztetett figyelemmel kíséri és ápolja Fekete István emlékét. Leskó László írta a következő sorokat: „Csakugyan ilyen értékes, ennyire izgalmos, ennyire szerethető település Gölle? A könyv olvasója, aki már járt ott, felteszi magának a kérdést. Mert valljuk be: mi, idegenek nem látjuk ennyire szépnek, ennyire szerethetőnek. Egynek látjuk a sok közül. Igen ám: de saját szülőhelye mindenkinek szép az emlékeiben, bármekkora városban is él később”.

Nemzedékek fogadták el Fekete István sajátos jelrendszerét. Mélyen humánus szemléletével, az emberek tiszteletével és szeretetével, a tiszta magyar nyelvével vált az ifjú olvasók tanítómesterévé, s így lett a göllei „Mesterpistából – István mester!” – írja róla Takáts Gyula költő.

Fekete István sokoldalúsága a szépirodalmi munkásságon kívül is szembetűnő. Írt regényeket, elbeszéléseket, regényes életrajzot, önéletrajzot, prózát és verset, történelmi regényt, emlékiratokat stb. Kötetei – bármelyiket is olvassuk – élmény az olvasónak: Zsellérek, Hajnal Badányban, Emberek között, Gyepelő nélkül, Tíz szál gyertya, Ballagó Idő, Barangolások. Ifjúsági regényei: Tüskevár, Téli berek, Vuk, Bogáncs, Kele, Lutra, Hu, Huszonegy nap. Elbeszélései is tükrözik a természet iránti rajongását: A köd, Öreg utakon, Egy szem kukorica, Ködös utak, Őszi vásár, Rózsakunyhó, Tarka rét, Harangszó és a Búcsú, – mind-mind erről tanúskodnak. Írt tankönyvet Halászat címmel. A kunszentmártoni halászmester-képző iskolában az 50-es években ebből a könyvből tanultak a hallgatók.

A Pepi-kert című könyve pedig tudományos mű, mely a szarvasi arborétumot mutatja be.

Fekete Istvánhoz a természet, az erdő, mező fái, bokrai, szelei és viharai, madarai, állatai mind-mind anyanyelvükön szólnak. Talán az olvasó nem is sejti, hogy az író távcsövével órákig, sőt napokig figyelte könyveit modelljeit.

„Mindent ismert a természetről, amit csak emberileg, azaz az Ő szavával élve – tudósilag – lehetett. Okosan szerette, mert tudott mindent fáiról, bokrairól, füveiről, virágairól, gombáiról, illatairól, életrendjéről, természetéről, erdő és mező minden lakójának örök törvényéről” – írja róla Majtényi Zoltán.

A környezetvédelem és a természetes élet szelid profétája volt, akkor, amikor az ember azt hitte, hogy a Tudomány és Technika majd mindent megold. Most döbbenünk rá, hogy az ő írásai őrzik érdeinknek, vizeinknek tisztaságát, a természet örök rendjét. Tehát bátran mondhatjuk, hogy ő volt az első magyar környezetvédő, aki írásaival figyelmezteti a mai kor emberét és ezen keresztül üzen a felnövekvő, jövő nemzedékeknek is.

Eddig összesen kilenc nyelven jelentek meg könyvei. Írásainak számos idegen nyelvű kritikai méltatása is született, életműve határokon túl is elismerést aratott. Fekete István úgy írt, hogy mindenki megértse: egyszerűen, mindenkire.

Fia íj. Fekete István így vall édesapjáról:

„Lénye olyan tiszta, természetes és egyszerű volt, mint írásai. Sikerei nem ragadták el, az elismerő ünneplések nem változtatták meg magatartását. Íróársait sosem kritizálta és azt soha az életében nem hallottam tőle: ...én ennél jobb író vagyok. Szerénységére és eredeti hitvallásához való hűségére jellemző, névjegye, amelyen sikerei nyomán sem állt más a neve alatt, mint ez: Okleveles gazda. – Nem az, hogy író, nem az, hogy filmrendező. Temperamentumos, szókimondó ember volt, aki nem vágyott „magasabb körökbe” és gyermekkori barátai, beleértve a göllei parasztgyerekeket is – haláláig barátai maradtak. Végtelenül nagy szívébe pedig az egész világ szeretete belefért. Nekem ő volt a föld legjobb és legbecsületesebb embere és az is marad, amíg élek.”

Életének utolsó heteit lányával töltötte, Voralbergben. „A Bodeni-tavon etette a hattyúkat, fényképezte a havasokat és – haza vágott. A délutáni sétákon az Ache gyors sodrású havasi folyó partján kérdeztem: Ugye szép? – Szép mondta, – de Te nem láttad a Kapost...”

Életrajzi regényének II. kötetét sajnos már nem tudta megírni. Ez a szép és nemes feladat az író özvegyére, Edith asszonyra és Fekete István irodalmi hagyatéki gondnokra várt. A kézirat elkészült, s már nyomdában van. Így remélhetőleg hamarosan újabb könyvvel fog gyarapodni az író életműve.

Legutóbb Fenyves Mária írt róla:

„Életében szolgálta a jót, és lobogásra és világosságra gyűjtotta azokat, akik keresték és várták a szépet, hogy öröme, szeretetre gyűljanak és gyűjtsanak másokat is.”

„...az idő múlhat, a szépség és jóság, a szeretet és az igazság nem múlik el az évszázadokkal, hanem örökös, mint a testetlen valóság...”

Bodó Imre

